

Загострення польсько-української хвороби

(куди йдемо?).

Przyjaciela trudno znaleźć, ale łatwo stracić (Przysłowie polskie)¹.

Не приховую щемно-ностальгійної двоєдиності від згадки, коли ще дошкільником під нашою стріхою частенько чував слова *поляки* і *Польща*, улітку вже школярем ходив з ровесниками до міжнародної траси за селом дивитися на прудкі порівняно з 21-ми “Волгами”, “Запорожцями” та “Москвичами” польські FIATи й “Polonez’и”, цілком приязне, кинуте бабою чи мамою у хатніх балачках з сусідами про окремих односельчан “Та вони з поляків” і чи не вічну *старостику* нашої кляси, напівпольку, яку ми поважали та слухали.

Добре пригадую певний збірний тип наших західних сусідів епохи пізнього Горбачова, коли вперше поїхав до Польщі. Відтак понад десятирічний калейдоскоп відвідин десятка-другого різних міст цієї країни. Сумовиту вечірню прощальну прогулянку останнього літа другого тисячоліття Варшавою, звідки ми назавжди вилітали у Канаду. За кілька літ відвідини країни моїх дідів через завжди обирану Польщу, хоча варіанти бували різні. Просто тягнуло, бо скрізь там почувався мов удома, а тому робив собі таке маленьке свято.

Вже у Країні Кленового Листа образ нашого sąsiada не розчинився у тутешньому дуже модному тут мультикультуралізмі. Контакти з представниками, метафорично, Polonii так чи інакше продовжувалися і тривають, бо у нашому комплексі її представників чимало. Ось такою мажорною барвистістю зі вже помітно згадувальною тональністю звучатиме у цьому тексті і моя партія. Така протяжна, вважаю, ретроспекція, зміцнена занепокоєнням політичними подіями, слідкуванням за ними, вмінням аналізувати та відчувати важить не набагато менше ніж фах політолога. Даруй за довгенький і ледь сентиментальний вступ, шановний читачу.

Назва такого знаного й улюбленого від шкільних літ журналу “Всесвіт” спонукає мене поважати його магістральну лінію та додати власне бачення такого близького і тепер болючого біному (абетково) *Польща та Україна*. Ще зо два місяці назад мені б і на думку

¹ Навмисно мережу цей текст польськими вкрапленнями, щоби полегшити розуміння, якщо б його закортіло прочитати польськомовним. З розмов знаю, що тепер ця мова наших сусідів чи не стала в Україні другою за зрозумілістю. А якщо взяти до уваги лише офіційну кількість наших співвітчизників у Республіці Польщі, які вже на певному рівні опанували мову сусіда, то мої інтарсії вважаю доречними та виправданими.

не спало, що охолодження і без того не вельми теплих, зі змінним напрямом різкого вітру стосунків буде аж таким холодним.

Зайве підкреслювати, що така нищівна антиукраїнська лавина виникла не на порожньому місці. Тут вона мов добре знаний у Канаді, двомовно однаковісінський *avalanche*. Збиралося на лавину достоту довго. Як частенько для подібних сценаріїв залучають мовну формулу *miarka się przebrała* польські журналісти, цьогоріч це трапилося і гучніше, і небезпечніше. Об'єктивний, певен, перебіг цієї вже дуже задоволеної й важколікувальної хвороби подав польський політоглядач “Dziennika” “Gazety prawnej” Міхал Потоцький². Певен, що його не лише бачення, але й відчуття цієї політичної кривої не є відкриттям і так мислить чимало його поміркованих співвітчизників, не засліплених психозом вже провербіальної у Польщі *волинської різни*.

Твій письменник, шановний читачу, тут керується власним і розумінням. І відчуттям ситуації, що базується на у різні часи читаному, баченому та чутому, опирається і на розмови з людьми, і на десятки відвідин Польщі від епохи пізнього Горбачова, і на контакти з поляками як в Україні, так і в Країні Кленового Листа.

Відразу ж здивувало одкровення у згаданій вище статті, що за даними опитувань 2026 року гірше ніж до українців поляки ставилися лише до ромів, білорусів, жидів³ і росіян. Якщо 2023 року українців позитивно сприймала половина поляків, то у першій половині ц. р. крива впала до 29%. Зазначено, що від початку 90-их років минулого століття катаклізми в Україні симпатії до її мешканців збільшували. Це був розвал ненависного нашими сусідами (і не лише поляками) Союзу, вже відомі своєю метафоричністю Помаранчева Революція та Революція Гідності, відбатування Криму і врешті повномасштабна віроломна і все ж дуже прогнозована війна. Щоправда, після її початку вже за рік-два крива головно співчутливої симпатії пішла вниз. Це теж збиралося довгенько, і ось, на мою думку, головні причини.

² <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2026/05/22/7238135/> Чому поляки не люблять українців? Розбір реальних причин суперечок між двома країнами, pravda.com.ua, 22 травня 2026

³ Зважаючи на дуже переважальну графічну й вимовляльну мозаїку слова жид у європейських мовах, окремішність словом євреїв засвідчують - алфавітно – білоруська, болгарська, російська та українська. Незважаючи на подібність зі словом гебреї, автор сміє запропонувати зняти дивну, гадаю, інерційно-радянську заборону зі слова жид з його похідними принаймні в українській мові.

Перша історична, яка повного візерунку Польщі без таких різних відносин із сусідами не дасть. Зупинюся на країні моїх дідів. І тут точкою відліку обираю інерційне продовження тривалого протікання польсько-української типової, слід вважати, сусідської хвороби ще задовго до створення Радянського Союзу. Відколи Польща, як і ряд інших країн, стрясла з себе ненависне членство у так званому Варшавському Пакті, а Україна стала суверенною державою, наші дуже покручені стосунки пам'яталися, але життя не отруювали. Від кінця травня ц. р. попри моє бажання помилятися хвороба різко загострилася і виглядає важколікувальною. Про це без перебільшення свідчить злива сухих щоденних хронік, неоднакової глибини аналізів і більше різних ніж втішних прогнозів з обох сторін.

Лише коротенько нагадаю, від чого, мов суха солома, спалахнули емоції майже всієї титульної нації Польщі. Як тільки 26 травня указом президента Володимира Зеленського Окремому центру спеціальних операцій “Північ” ЗСУ було присвоєно почесне найменування на честь Героїв УПА, у знак протесту президент Польщі Кароль Навроцький запропонував позбавити його ордена Білого Орла. Цю, як читав, найвищу нагороду Польщі у квітні 2023 року президентові України вручив попередник чинного очільника Анджей Дуда. Підкинув дров у вогонь і прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск, заявивши, що загострення наших відносин спричинила Україна. Тут він підкреслив одностайність зі своїм президентом, що – до честі прем'єр-міністра – має сміливість і політичну волю робити не завжди. А тут – до його та віце-прем'єр-міністра Радослава Сікорського нечесті – поквапився стати під вицвілі стяги популізму К. Навроцького. Що ж, вибори до не за горами.

Додаю дрібку червоного перцю до моєї писанини... С. Бандера, А. Мельник, Р. Шухевич, десятки інших і УПА взагалі є, як і належить, національними символами боротьби українців за незалежність своєї держави. Виглядає, що ці імена на декого діють як *червона плахта* на бика. Недоречно було б акцентувати тут увагу на словосполученні *червоні лінії*, бо вони ні у дипломатії, ні в політиці, як відчуваю, не означають нічого. А ось колишній *червоний директор* Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Кароль Навроцький вирішив зміцнити свої політичні позиції саме цим орденським вивертом. І ще підігріти власні амбіції. Цікаво, чи пам'ятає або чи й колись чував відоме польське прислів'я *A kto daje i odbiera, ten się w piekle poniewiera*?

Жодним боком не ставлячи себе у ряд політологів, вважаю цілком логічним узагальнення Марії Дроб'язко, що Кароль Навроцький керувався двома підставами,

позбавляючи Володимира Зеленського ордена Білого Орла саме напередодні конференції з відбудови України у Гданську. Перша, це применшення зусиль і політичної ваговитості свого прем'єр-міністра напередодні конференції, що було спільним напрацюванням Д. Туска та В. Зеленського, і її успіх був очевидним політичним і діловим досягненням прем'єра. І друга, це відвернення уваги від внутрішнього, вельми закрученого скандалу у варшавській лікарні “Південь”, де обслуговували головно політиків. Відповідно, рішення про позбавлення президента України ордена перебило медичну тему в польських новинах⁴.

Як засвідчували соціологічні опитуваннями, це йому вдалося. Менше звертають увагу, що Республіка Польща цим рукотворним, вдало спланованим у часі скандалом в очах світу все ж *спублічилася*, як казали в моєму селі. А за незграбно-хитро маскований ним сморід, який у потрібний Бельведерові день вийшов ze szpitala Południowego w Warszawie, головним відповідальним має бути не Rafał Traskowski, а все ж президент цілої країни, позаяк у цій лічниці пацієнтами були і є державного рівня *важняки*, а не лише політичний бомонд столиці та варшав'яни. Quod erat demonstrandum. Журналісти на цьому не наголошують, але в коментарях читачі переважно своїх думок не приховують.

Обурення скороченням УПА із кількома дуже впізнаваними та шанованими українцями історичними постатями стало таким собі політичним бензином, який у потрібний собі час влили у вогонь найвищі нині польські політики. І хвиля популярності вмить розкрученого політолога Збігнєва Парафіяновича росте як на дріжджах. Автора дослідження “Kłopot z Zełenskim” запрошують на інтерв'ю, книжку цитують, топонім *Królewiec* (він же *Калининград* а перед тим *Königsberg*) стає дуже згадуваним і у колах політиків, і у соціологічних опитуваннях przeciętnych Kowalskich na chodnikach i tarhowiskach. А понад годинне інтерв'ю автора із колишнім послом Польщі у США Мареком Маґєровським зібрало чи не рекордну кількість переглядів у номінації “Політика”⁵.

Одна заувага тут. Пан Парафіянович із назвою свого бестселера дав маху, а навіть двох махів. Бо пропрезидентська Польща має клопіт не з президентом України, а з національно свідомою частиною його народу, який знає своїх національних героїв і

⁴ <https://espreso.tv/svit-ne-lishe-cherez-upa-navrotskiy-mav-dva-prikhovani-motivi-zabirayuchi-orden-u-zelenskogo-polski-zmi>

⁵ Królewiec dla Niemiec? Jak zepsuto relacje polsko-ukraińskie [Bez Doktryny, odc. 13]

береже про них пам'ять. І наступне. Бідний Зеленський про УПА не чув в *русскаязычном Кривом Рогу-то*, а tutaj nagle robiją go bohaterem całej książki! Автор мав би відповідальніше підійти до збору матеріалу, розпитати про це uchodźców z tych okolic. Nigdy nie zawadzi, jak...głupi mądrymu doradzi, panie autorze. Żenada!

Як би там не було, Кароль Навроцький таки вміє латати свій дірявий *сюртук*. Найбільша група опитаних (36,4 %) ще недавно вважала, що позбавлення В. Зеленського ордена "Білого Орла" зміцнить позиції Польщі на міжнародній арені. Не набагато менше - 31,6 % опитаних - зазначили, що рішення К. Навроцького послабить позиції Польщі. 32% жителів європейського сусіда України взагалі не визначилися з власною думкою про це. Роблячи похибку на неминучу умовність і приблизність таких експрес-бліц-одкровенень, узагальнюю, що маємо три приблизно рівних частини. Порівняно із давнішими, дуже підупалими оцінками господаря президентського палацу цей вкрай популістський, безсумнівно шкідливий іміджеві держави, відверто антиукраїнський випад рапірою зупинив, емблематично, *спадання його популярності*. Ретельно спланований, цілковито рукотворний скандал проти України спрацював. Маховик закрутився. Один винятково важливий і застерігальний момент гарячим українським головам: такого чи подібного - Groził śmiercią Nawrockiemu. Obywatel Ukrainy usłyszał zarzuty - робити аж ніяк не можна⁶.

І як це не прикро, президент Польщі не один проти знекровленої України. У Чехії коаліційна ультраправа партія "Свобода та пряма демократія" (SPD) теж ініціювала позбавлення президента України найвищої чеської державної нагороди – ордена Білого Лева. Причина та сама, що й у Польщі: присвоєння почесного найменування "імені Героїв УПА" Окремому центру спеціальних операцій "Північ"⁷.

Наприкінці червня з'явився ще один подразник, який плавно вплив у відлуння першого, травневого скандалу не менш обурливим хрестоматійним Nie pozwalam! Ось він:

⁶ <https://wiadomosci.wp.pl/grozil-smiercia-nawrockiemu-obywatel-ukrainy-uslyszal-zarzuty-7301375998593216a>

⁷ https://espresso.tv/svit-u-chekhii-koalitsijna-partiya-zaklikala-pozbaviti-zelenskogo-ordena-bilogo-lewa#goog_rewarded У Чехії коаліційна партія закликала позбавити Зеленського ордена Білого лева espresso.tv
Олена Будько 30 червня, 2026

Rada Najwyższa Ukrainy przyjęła ustawę o utworzeniu Panteonu Narodowego - miejsca, które ma stać się "pępkiem ukraińskiej państwowości"⁸.

Польща все голосніше повторює, що не погодиться на вступ України до Євросоюзу, якщо Київ не відмовиться від вшанування діячів ОУН та УПА, зокрема Степана Бандери. Вислів "*Україна не вступить до ЄС з Бандерою*" став заклинанням такого собі *неякутського шамана*, а точніше віцепрем'єр-міністра та міністра національної оборони Польської Республіки Владислава Косіяка-Камиша, як доносить Polsat News⁹. А варіанти-новотвори *banderyzm* і *banderowstwo* лунають скрізь: від Сенату до розмов посполитих на базарах.

А це вже цитата не лише з іншого джерела, але й цілковито іншого сприйняття й оцінювання реалій. Były szef MSZ Jacek Czaputowicz bardzo krytycznie wypowiedział się o polskich MiG-29, które miały zostać wymienione na ukraińską technologię dronową. I ktoś naprawdę myślał, że Ukraińcy się na to zgodzą?¹⁰. Додаю, що краще б pan minister obrony narodowej чухав потилицю, як утилізувати MiG-29, бо, за оцінками навіть польських авіафахівців, one są już tylko na złom. До слова, польські перемовники ще донедавна дуже намагалися *впарити* їх Україні в обмін чи то, як читав, на дрони, чи то на дроніві технології.

А це заслуговує виняткової уваги. Відвертіше й точніше окреслити погіршення стосунків між двома сусідами, ніж більше року назад узагальнив польський дослідник, мабуть, не скомпонувати: "Нинішній "Волинський сюжет" було сконструйовано з метою розбрату українців і поляків" (історик, публіцист і політик Казімеж Вуйціцький)¹¹. Те, що тема Волинської трагедії була і є брудним пропагандистським політичним проектом ще до одкровення пана К. Вуйціцького бив у всі дзвони депутат Верховної Ради України історик

⁸ <https://wiadomosci.wp.pl/zelenski-dopial-swego-panteon-to-nie-jest-przypadek-7302774012967168a> Zelenski dopiął swego. "Panteon to nie jest przypadek" wp.pl, 1 lipca 2026

⁹ У Польщі заявили, що не погодяться на вступ України до ЄС, якщо Київ не відмовиться від вшанування УПА; [espreso.tv](https://www.espreso.tv), 30. VI. 2026

¹⁰ <https://wiadomosci.wp.pl/rzeczy-czaputowicz-o-polskich-mig-ach-7302358057194049v>

¹¹ Тут і далі назва легше розгортає текст ніж вебсторінка: Тема Волині з 90-х і до 2005 року не була настільки важливою в Польщі, – польський історик Казімеж Вуйціцький, який викладає в УКУ. [espreso.tv](https://www.espreso.tv) 19 жовтня, 2025

Володимир В'ятрович. Допускаю, що якісь псевдодокументи могли бути сфабриковані під кінець Другої світової війни кращими тоді енкаведистськими провокаторами. Не виключаю, що це могло бути й роботою польських повоєнних спецслужб. З часом це може стати відомим.

Для панорамності портрета нинішнього ministra obrony narodowej додаю, що усього два роки тому цей же політик з аграрної партії погрожував блокувати вступ України до Євроспільки, якщо Київ не дозволить проводити розкопок у місцях поховання жертв Волинської трагедії¹². Дозволили, розкопки, як читав, тривають. Поки що про революційно великі відкриття там не читав. Натомість, як і допустимо було сподіватися, у кінці червня розчарувально прозвучали слова однієї високої польської чиновниці, що очікуваної (слід вважати, представниками Польщі) другої групової могили на Тернопільщині ймовірно замордованих поляків поки що не знайшли, але пошуки тривають. Пробігаючи очима цю повну її бідкання новину, не мав жодного бажання вводити джерело у мою писанину. Бо вже все дозволили. Правда, масового поховання, принаймні в Плужниках і Углах, досі не виявили (див. посилання № 9). Ця нам під ноги колода вже виходить за межі здорового глузду, позаяк згадана дама наче й шкодує, що могил не знайшли. Якщо таки не знайдуть, то, логічно, доведеться достоту шкодувати, що й групових вбивств польського населення не було. Тоді вже десятки чиновниць напевно залементують.

І ось, якщо фігуранько, і вишенька на тістечку у wątku офіційного польського бачення відносин з Україною. Вона в інтерв'ю із проф. Sławomirem Sowińskim Коментуючи ситуацію, яка склалася і поки що не почала якось розсмоктуватися, це наукове цабе двічі вжив слова *provokacja* стосовно дій української сторони і сказав, що це В. Зеленський *wszedł na ścieżkę konfrontacyjną z Polską*. Далі цей проффессор глаголив, що дії України - це *detronizacja Polski w Europie środkowej*. Не зазначив, однак, хто її на трон там садовив. Відтак підкреслив, що *Polska była senior-partnerem, starszym bratem, co chciał być mecenasem Ukrainy*. І врешті наголосив, що *treba wyciszyć front wewnętrzny*, себто опозиційної Навроцькому думки існувати не має. Такої наваристої маячні твій письмак, шановний читачу, не чував давно¹³. Як прочитав у іронічному коментарі під однією із

¹² Андрій Савчук, журналіст і телеведучий. Див. espreso.tv 01. VII. 2026.

¹³ <https://wiadomosci.wp.pl/proba-detronizacji-pozycji-polski-ostra-reakcja-na-dzialania-zelenskiego-7300231495901761v>

численних статей про скандал, у цій à la Trump компанії різних любителів бойових єдиноборств Україні варто мати президентом Олександра Усика чи принаймні Василя Ломаченка.

На ціле щастя, далеко не всі поляки думають так само. Znana politolożka Małgorzata Bonikowska uogólniła relacje między Kijowem i *Warszawą efektem tykającej bomby*. I obarczyła za to nie tylko stronę ukraińską, ale i polską (wp.pl 29. VI. 2026). А це публіці ще одна wisienka na ciastku: Z tego sporu o Orła Białego Karol Nawrocki wychodzi, no, z podkulonym ogonem. To zupełna klęska: strata pozycji międzynarodowej Polski, szans rozwoju, współpracy z Ukrainą w tych ważnych sektorach - ocenił sytuację Jacek Czaputowicz¹⁴. Тутaj inny, rozsądny oczywiście profesor nie owijał w bawełnę! Хто б Навроцькому переклав, що *увійти в історію та вляпатися в історію* це різні речі?

Дуже не хочу драматизувати наших відносин з Польщею, бо вони вже натягнуті до краю. Додам лише, що наприкінці червня у розлогіх інтерв'ю польський політичний бомонд давав зрозуміти, що клопоти між нами лише починаються. Відчуваю ситуацію просто шкірою, а тому прикро завершую, що це дуже скидається на правду. Попри все, цілком і повністю поділяю точку зору Тараса Шамайди, що як дозволимо вкусити палець, то відкусять руку¹⁵.

Друга, внутрішньополітична причина легко вписується у відоме всім часам і народам незаперечувальне лекало: влада - це наркотик¹⁶. На загал, збірний портрет політика навіть далєбі нижчого ніж президент рівня майже завжди є розмитим, бо посади вимагають не лише кон'юктурності, але й прихованої флюїдності. Це колись, як пригадую зі шкільної історії, *було васал мого васала не мій васал*. Тепер навпаки. То скільком же різним нинішнім сюзеренам слугою є, до прикладу, голова сілради в Україні?

¹⁴ <https://wiadomosci.wp.pl/rzeczy-czaputowicz-o-polskich-mig-ach-7302358057194049v>

¹⁵ Україна-Польща. Згода на диктат сусідів у будь-яких питаннях лише загострить проблему Тарас Шамайда *espreso.tv* 2 липня 2026

¹⁶ Історія, пам'ятає можновладців із трьома декадами царювання. Президентські династії, як-ось у Північній Кореї, це вже аномалія. Чи не пів віку - і жодних виборів. Стабільність! Є на що рівнятися Путіну, старший хлопчик якого має дев'ять літ і вже є, з усього видно, *царевичем*. Адже підслухані й пущені у мережу розмови *царя* зі Сі свідчать, що з нинішнім розвитком науки сто років життя не є межею. А отже, тримає трон синові. А у разі чогось, то для його долітньої *інтронізації* нагне конституцію Росії.

Президенство ж, метафорично, було і є боротьбою за корону. 6 серпня ц. р. виповниться рік, відколи К. Навроцький став господарем Бельведеру. Він суттєво відрізняється не лише від свого попередника, але інших президентів Республіки Польща. Якщо ретроспективно, то К. Навроцький уже у своїй виборчій кампанії став на широку дорогу відкритого антиукраїнства. Чи не найбільше, допускаю, тут зробила його попередня посада Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej w latach 2021–2025, а перед тим, гадаю, нічна вулиця з відповідними компаніями футбольних уболівальників, що регулярно підпомпувала бійцівський адреналін знаними з пострадянських фільмів сценами *стенка на стенку*. Цілком можливо, що антиукраїнськість з певних причин не лише гостювала у його шкільному житті, але й розганяла кров ще під родинним дахом.

Мати керовану більшість у парламенті - мрія чи не кожного повелителя. У Польщі вже кидають глибини бомби на тих, kto się nie ugnie і займе місце опозиції. Там боротьба не лише за правого виборця у Польщі, але й за помітне правішання інших, які хитаються. Бо є й непохитні. На цій площині загострення просто неминуче. Маючи Конфедерацію С. Менцена, з одного боку, та ще радикальнішу Конфедерацію Г. Брауна, з другого, Prawo i Sprawiedliwość, буцім партія Навроцького, яка його *усиновила* перед президентськими перегонами 2025 року, мусить спромогтися на суттєвий відрив від інших. Більшість із двома згаданими Конфедераціями, як пише Сергій Таран¹⁷, Навроцькому далеко не найкращий сценарій.

Найбільше звертає на себе увагу якась недорослість бачення польського і найвищого політикуму, і осіннього віку przeciętnego Kowalskiego дуже прикрих й болючих сторінок нашої спільної історії. Там просто заламування рук, як на похороні, і дуже руйнівний символізм словосполучень зразка *rzeź Wołyńska, czuły punkt, rzecz nieprzebaczalna* та под. Ніколи до компанії цих словосполучень не потрапляли *операція “Вісла”* та *ziemi odzyskane*, згадки про передані Польщі Підляшшя і Холмщину, Надсяння, Лемківщину, де проживало майже 800 тис. українців, а особливо про *доблесні подвиги Armii Krajowej*. Польський президент облюбував безособове речення *przekroczono próg bólu*. Хоча цілком очевидною особою за кадром є Україна; ця структура безособовою є лише граматично. Смію докинути, że próg wstydu będzie o wiele wyższy.

¹⁷ Що відбувається в Польщі й до чого тут Орден Білого Орла. Сергій Таран, *espreso.tv*, 22 червня, 2026.

Виглядає, що густий сморід, який у червні ц. р. вийшов із медичного закладу “Південний” у Варшаві (бо це щось ширше ніж лікарня) з кількома дуже отруювальними, майже аміачними складниками порушив “одну з найболючіших для польського суспільства тем – рівність громадян перед державою. Та й поставив під сумнів головну політичну обіцянку нинішньої влади – побудову держави з новими стандартами управління”¹⁸. Це неминуче вплине на політичну виборну шахівницю нарік. На цьому б зосередитися К. Навроцькому, а не шукати, як мовиться, у темній кімнаті чорного кота, де його просто нема. Далєбі гучнішим може бути закид згадуваного міністра оборони про військову допомогу Польщі Україні¹⁹. У цій тривалій акції все дуже заплутано, і місця, звідки пішов ще й цей сморід, старий базґрач знайти не зміг. Натомість дуже раджу зиркнути на цікавий допис про воєнну допомогу Україні Віктора Тарана²⁰. Польща там не в першій десятці.

Старий ґрафоман, мій шановний читальнику, жодним боком не ставить себе поряд із досвідченим дипломатом Романом Безсмертним, цитата якого відразу ж нижче. Зважаючи на мою ще не цілком всохлу *сіру речовину*, спостережливість, вміння принаймні зіставляти, якщо не аналізувати факти та припущення, то твій покірний слуга повністю погоджується із його висновками. Час, сподіваюся, це підтвердить. Ось: “Навроцький — політичний невіглас, малоосвічена людина. Це «Трамп Польщі»! Навроцький — пропагандист. Він не усвідомлює, що переходить на московські наративи. Відносини з ним треба вибудовувати так само, як із Трампом”²¹.

Третьою *притокою* цієї повноводної ріки є зовнішньополітична. Відразу ж окреслю її як неминуче пристосування – не конче крокування уногу – зі світом, принаймні найближчим не лише географічно, але й культурно-етнічно. Повсякчас, від кінця 80-х, як тільки, за одразу ж приказковим висловом М. Горбачова *процесс пошёл* і кордони відкрили, головню через Україну на Захід потягнулися всі - *от Москвы до самых до*

¹⁸ <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2026/07/2/7240810/> Туск під тиском корупції: як медичний скандал може змінити політичні розклади у Польщі. Станіслав Желіховський, pravda.com.ua 2 липня 2026

¹⁹ <https://www.pravda.com.ua/news/2026/07/07/8042822/> Глава Міноборони Польщі звинуватив оточення Навроцького у брехні про ракети для України Ольга Ковальчук, Анастасія Проц pravda.com.ua 7 липня 2026

²⁰ <https://gazeta.ua/blog/64817/polscha-ta-yiyi-dopomoga-navit-ne-v-desyatci-lideriv> Польща та її допомога: навіть не в десятці лідерів gazeta.ua 07.07.2026

²¹ <https://wz.lviv.ua/mizhnarodna-polityka/554130-istoryk-dyplomata-eksuriadovets-roman-bezsmertnyi-zasudzhuie-viinu-ordeniv>

окраин. З радянськими паспортами і вже суттєво ширшою географією ніж відоме *Мой адрес не дом и не улица, мой адрес - Советский Союз*. Ця різношеста, переважно російськомовна, приголомшена побаченням *за бугром изобилием* маса залишала по собі хліви у ще теплих номерах готелів, зметену з акуратних шведських столів їжу, що перекочовувала у їхні великі сумки, і переляк поляків від дуже голосних розмов на вулицях зразка *А что, Клавка себе трусов так и не купила? А чё так? Выбор был большой!* А це я вже в тон про мене, про мої поїздки до Польщі у ті часи: *Как вспомню, так вздрогну*.

Минув рік-два і у польських містах вже стало чути про *этнические криминальные группировки, их внутренние разборки* і поради місцевих гостям мого покрою не виділятися з-поміж польськомовних мешканців. Пригоди *гнилой интеллигенции* під час відвідування Польщі могли початися уже в прикордонному Перемишлі. Дуже допомагало уникати неприємностей володіння мовою, бо *земляков* уже на вокзалах і автостанціях *сканували* чіпкі погляди, до наших розмов прислухалися, щось запитували, пропонували, радили. У цьому *коктейлі* було чимало й з України, бо на загальну масу *постсоветских золотоискателей* об'єднував *великий и могучий, красная паспортина* та психологія непрошеного супернахабного гостя, якого дієво може стримувати лише поліція. *Новые "этруски" осваивали Запад*. Це комбо доповнював і анфас українця, якого багато поляків знало іншим ще від численних відвідин радянської України. Таке тривало більш ніж десятиліття, ще довгенько після розвалу Союзу. Відповідно, відсотки симпатії - антипатії до нас хиталися.

Цей ще пізньорадянський і вже пострадянський період у Польщі плавно переходив і продовжує у цікаву й барвисту фазу – назву це тутешнім словом – мультикультуралізму. У суттєво іншому ніж у США та Канаді значенні. Тектонічні зрушення у світі зривали та продовжують із обжитих місць цілі народи, які або втікають світ за очі від неймовірної спеки, або рятуються від повсякчасних обстрілів і набігів іновірців з викраденнями людей, або просто вимирають від чинів і безчинів своїх же правителів..

Хроніки міжнародних новин рясніють рятуванням сотень знеможених спрагою й голодом нелегалів, які у маленьких перевантажених човнах кілька діб бовтаються в уже територіальних водах південноєвропейських країн. На жаль, і новітня історія України щодня додає фактів у стрічку, що не поступаються жахіттям інквізиції. Ера воєнного біженства триває.

В Україні цей процес певним чином почався захопленням Криму і нахабного загарбування прикордонних територій. Набрав же форм реальної воєнної евакуації із повномасштабним вторгненням російської навали. Європа побачила у ситуації ще й інший бік, відчуваючи, що вона має тенденцію до збільшення й некерованості. Дошкуляла ж Старому Світові, як узагальнювали канали новин, *przyjeżdża przestępczość*, необхідність перегляду і певних зміни у імміграційну політику й адаптаційну мозаїку *w trybie pilnym* і, певна річ, слідкуванням за просто табунами безголових молодиків, яких вербували й продовжують ховані головно під дипломатичним дахом російські спецслужби. Не можу не додати, що таке раптове, потужне репродуктивно-позитивне крововливання у т. зв. нації, що старіють, підприємливість молодих ділових людей, вміння давати собі раду має й безсумнівні позитивні складники.

Густішало недовір'я до іноземців, підживлюване припущеннями, що вони за меншу платню витіснятимуть місцевих з робочих місць, вчинятимуть правопорушення і повертатимуться до своїх країн, розчинятимуть відносно уніфіковані соціуми із на загальнотаварованими й суттєво адаптованими, вже наче й своїми іновірцями. Тепер у Польщі все більше звикають до нехристиянських святинь. До честі чиновників певних міністерств і відомств, у великих містах уже давно недратовальними очам є урбаністичні пейзажі мечетей з мінаретами упереміш зі шпильми католицьких соборів. Країна барвистішає, вона вже стала домом для непольського вигляду осіб, які цілком пристойно або й вільно володіють єдиною і дуже захищеною державною мовою.

Доповнював і продовжує пістряву картину стереотип звабливого *припеченого* красуня з, до прикладу, Близького й Середнього Сходу, якого нерідко узагальнювали висновками *“zakocha w sobie i uprowadzi moją córkę czy wnuczkę”*. Тисячі гарячих кавказьких і середньоазіатських *джигітів* певною мірою узагальнювали дивні у Польщі звичаї рідних кишляків на всіх інших приїжджих, *вышедших из серой советской шинели*. у тому й українців. Говорячи менш образно, країни з різними підходами і мірками легалізації іноземців неминуче стикалися і продовжують з ксенофобськими настроями. Це було очікувано і неунікально.

Руйнувальним у польській високій політиці - як і скрізь – є приклад Трампа. Десь почув фразу, яку від початку *першого пришествя сера Дона* вважають мотто його шкідливого політичного дрейфування: *Краще збрехати і бути першим, ніж сказати правду і бути другим*. Що ж до польського політикуму стосовно відносин з Україною, то дієслова цієї вже приказкової фрази достатньо написати у недоконаному виді. Бо без

завершеної об'єктивної ексгумації ситуація з так званою *волинською різнею* виглядає у кращому разі і дуже м'яко перебільшенням. Гадаю, однак, що навіть президентський палац не скотиться до рівня таких радикалів як Славомір Менцен і особливо Гжеґож Браун. Другий – це гримуча суміш неприхованої ксенофобії з цілковитою некерованістю. І певну політичну підтримку у політичній строкатості Польщі має кожен із них. Це може дуже негативно відбитися на перебуванні у Польщі мільйонів українців.

До слова, ще на початку своєї другої каденції Дональд Фредович вирішив показати своїм нелегалам *кузькину мати*. Навіть канадські новини били в усі дзвони про порушення ним прав людини, зокрема у густо іспаномовних південних штатах. Серед депортованих траплялися особи і з правом проживання у США, і навіть неповнолітні. Так довго тривати не могло. Спільними зусиллями тверезих політиків, утім правозахисників і зокрема ікон американського кінематоґрафа зразка Роберта Де Ніро, це неприховане *полювання на відьом* вдалося зупинити. Кілька дуже високих федеральних чиновників з легкої руки та повного безголів'я свого найвищого *сюзерена* позбулися посад. Він же, певен, навіть рудої потилиці не почухав, дивлячись на каналах новин, як цілковито голомобіх, зі скованими руками й ногами депортованих заводили у літаки. Частину на тортури й смерть удома, і серед них рідко кого, гадаю, за вчинені там кримінальні злочини. Про це можна б довго і було б гидко²².

Чи Бельведер щось подібне спробує зробити з кількома мільйонами прибулих з України і примазаних через Україну? Маю цілковиту певність, що із дуже строкатого й сміливого і Сейму, і уряду (якщо б таке допустити), як колись у Римському парламенті, все ж прозвучить різноголосе “Veto”. І водночас докидаю, що я цілковито на боці правосуддя Польщі щодо частини моїх колишніх земляків та іже з ними, які частенько збільшують там чи не щоденну хроніку правопорушень. І не лише у Польщі. Це теж погіршує і образ України, і міждержавні стосунки. На превеликий жаль, цілком можлива ситуація, яку допускає Тарас Березовець. Ось назва його статті: “Польща розпикається; ймовірність

²² Частина американців аж ніяк не ототожнює своєї країни з Трампом. А ось буцім-сер Донні свято вірить, що держава – це він, хоча кладу голову на плаху, що про Людовіка XIV він не чув; не бізнесмен же з клубу мільярдерів. Уявляю, як важко з ним просто бути в одній кімнаті, не те, що вести якісь ділові розмови. Співчуваю очільникам держав, які мали нещастя зустрічатися з цим *недомесією* та про щось домовлятися. Як і частині його свити, якщо туди притомних беруть, а вони там витримують.

українських погромів росте”²³. Це підтверджує депутат ВР і беззастережний експерт слизьких повоєнних польсько-українських відносин В. В'ятрович.

Спроба узагальнити англо- і франкомовне висвітлення польсько-українських стосунків навіть лише двох останніх місяців, від, до прикладу, 26 травня ц. р., була б дуже непростою з двох причин. Першою є та, що солідних часописів та телеканали новин такими суто внутрішніми *разборками* не зацікавити. Серйозні унійні політики, маю певність, воліють дати гарячим польським головам остигнути. В кращому разі дехто із балтійських країн пропонує себе так званими медіаторами конфлікту. А друга ховається у дипломатичності; чим менше на це звертати увагу, тим повільніше пливтимуть вітрильники популістів зразка В. Косіяка-Камиша чи К. Босака. Це внутрішні справи двох країн, і доречніше ніж риторичним, помітно розчарувальним запитанням журналістові колишнього міністра закордонних справ Польщі, винятково поміркованої особи професора Jaceka Czaputowicza - *I co, wynosimy na scene unijne nasze wewnetrzne kwestie?* - їх не підкреслити.

Старий письменник, однак, дав маху у своїх сподіваннях, що факт позбавлення найвищої нагороди країни президента України президентом Польщі не знайде у світі ні одноголосного схвалення, ні рішучого осуду. Бо це мало би бути, як на мене, справою взаємного двостороннього залагодження. З пильним слідкуванням за перебігом подій наших партнерів. Так тривало три тижні. 8 липня, у день зустрічі президентів-сусідів на полях самміту НАТО в Анкарі Євросоюз дав знати свою думку, яка не на користь України²⁴. Переборюю суміш гіркого здивування та легкого роздратування, що і *високочолі європолітики* без усіх належних тут висновків відповідальників за ексгумацію ймовірно! знайдених решток так покvapливо стали на бік Польщі.

Нічого не читав про дуже очікувану реакцію на акт наруги над прапором УПА. А цей вчинок політикинi Польщі мав би отримати принаймні етичну оцінку Європарламенту²⁵.

²³<https://gazeta.ua/blog/64805/polscha-rozzharyuyetsya-jmovirniect-ukrayinskih-pogromiv-roste>; gazeta.ua, 02. VII. 2026

²⁴ <https://www.pravda.com.ua/news/2026/07/08/8043077/> Європарламент розкритикував Зеленського за назву підрозділу на честь УПА. Марія Ємець, Олександр Шумілін pravda.com.ua 8 липня 2026

²⁵ <https://wiadomosci.wp.pl/podarla-flage-upa-w-euoparlamencie-nie-powinnismy-sie-zgodzic-7305234978883936a> Podarła flagę UPA w euoparlamencie. "Nie powinniśmy się zgodzić" wp.pl. 08 lipca 2026

Подібні речі були зауважувані віддавна: *Lex videt iratum, iratus legem non videt* (Закон розніваного бачить, розгніваний же закону - ні). Ось він, європейський профіль польської політики, аплодуйте колезі, європосланці.

Якщо зіставляти - з певною долею умовності, певна річ – три ймовірні способи стишення навмисної антиукраїнської кампанії на всіх напрямках, то вершина влади, рівня президентів та їхніх свит, що пропонують і приймають рішення, тут це може найменше. Цілком зрозуміла та виправдана неспроможність президента України, зокрема після згаданого *бестселера* З Парафіяновича і численних інтерв'ю з особами покрою *радикальних праваків*. Більшість посполитих на *chodnikach* і *tarhowiskach* і можуть, і хочуть чи не менше. Навіть особи, які думають *м'якше* чи й зовсім інакше у натовпі *забрал на обладунках* не піднімуть.

Найбільше можуть і мусять *гасити вогонь* дипломати. Зважаючи, що віце-прем'єрами є доволі різні особистості, на загальний прихильному нам Радиславові Сікорському це буде дуже нелегко. Якщо ж до роботи візьметься Анна Епплбаум²⁶ і ошелешить англomовну аудиторію кількома у її стилі дописами, то це полегшить справу. Це і *Nawrockiego z jego chórem nieco ostudzi*. Звертаю увагу на роботу у цьому напрямі нашого закордонного відомства *w trybie pilnym*. Там вельми дієвий пакет, якщо тропно: повністю дозволена ексгумація ймовірно польських групових поховань, відновлена робота істориків, вдала зграйка можливих і дуже потрібних переконань, що у назвах українських підрозділів не було нічого антипольського²⁷.

І додаю, що винятково важливим є впрягти у цей віз польську вірозумілу, не в гарячій воді купану інтелігенцію. Маю глибоке переконання, що її просвітницька робота неминуче змінить дуже перебільшовано антиукраїнську політичну мапу такої традиційно-ностальгійної й близької старому письменству Польщі. Бо там йому на цікавих, дотепних і цілком притомних у ставленні і до нього, і до його Батьківщини осіб таланило. Відчували ж бо мою симпатію до їхньої країни і відповідали мені тією ж монетою. *Cum bonis bonus eris*,

²⁶ Нагадаю, що ця дама є дружиною нинішнього міністра закордонних справ Польщі. Anne Elizabeth Applebaum is an American journalist and historian. She has written about the history of Communism and the development of civil society in Central and Eastern Europe.

²⁷ <https://espreso.tv/news-andriy-sibiga-zaproponuvav-sikorskomu-antikrizovi-zakhodi-dlya-nalagodzhennya-vidnosin-z-polshcheyu> Андрій Сибіга запропонував Сікорському зусиллями істориків налагодити відносини з Польщею; *espreso.tv* 3 липня, 2026

cum makis perventeris. Polacy, o ile pamiętam, zawsze byli mocni w łacinie. І цю тему треба дотиснути до закриття, бо невзабарі *якийсь славомір менцен* з неї буде знову витирати порохі.

Подібні розсудливі заклики чуємо і з польського боку. Ось узагальнена відповідь на всесвітньо-історичне риторичне, улюблене літераторами запитання “Що робити?”. Автор цього тексту взяв його із коментаря під однією з численних на цю тему статей: „*Ce przede wszystkim unikanie tematów i sfer, którzy różnią dwie strony, funkcjonowanie w neagresywnej atmosferze, pragmatyczne patwienie na te ralatje, robienie biznesu, nie koniecznie wspólnego bałaganu*”.

Виняткова важливість і просто спринтерська як для такого рівня політичних подій змінність майже унеможливають подавати їх *на живо*. Без жодного применшення необхідності щоденних новин зазначаю, що цей текст автор планував не короткометражною ретроспекцією щодення, а спробою власного і відчуття всієї складності ситуації, і бачення ймовірного виходу із глибокої кризи. Траплялося читати, що це не, переносно, весняне загострення хронічної хвороби між Польщею та Україною, а вже *холодна війна*.

У біляльвівському селі, де ми росли з бабою із чотирма клясами і мамою з татом із сімома клясами польської у літа їхнього передвоєнного доростання школи, ще й без жоднісіньких польсько-українських там непорозумінь, твого писарину, шановний читачу, виховувало історично-нероздільно-змішане середовище. Про це можна довго і буде сумовито-зворушувально аж до мокрих очей. З плином часу краєвиди нашого минулого суттєво інакшали. Горизонти ж нашого майбутнього віднедавна затягнуті хмарами. З прикрістю наголошую, що останніх два місяці ситуацію погіршили винятково помітно. Нині ко́му у реченні “Завершувати не варто продовжувати” поляки і українці ставили б у різних місцях. Мусимо разом це лагодити та доводити добросусідство зі співпрацею без оглядання на таку різну й прикру минувшину. *Życie trwa*. Погляд звернений у майбутнє. Бо *czas nie leczy ran, lecz przyzwyczaja nas do bólu* (Adam Hanuszkiewicz).

Богдан Михайлишин (Канада)